
OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2006 Rhif 866 (Cy.78)

ANIFEILIAID, CYMRU

IECHYD ANIFEILIAID

Gorchymyn Brwselosis (Cymru) 2006

Wedi - - - - *21 Mawrth 2006*

Yn dod i rym - - *31 Mawrth 2006*

Mae'r Cynulliad Cenedlaethol, drwy arfer y pwerau a roddwyd gan adrannau 1, 6, 7(1), 15(4), 28, 32(2), 34(7), 35(3) ac 87(2) o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981(1) yn gwneud y Gorchymyn canlynol:

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Brwselosis (Cymru) 2006 a daw i rym ar 31 Mawrth 2006.

(2) Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

2.—(1) Yn y Gorchymyn hwn —

ystyr “anifail buchol” (“*bovine animal*”) yw tarw, buwch, anner (heffer, treisiad) neu lo ond nid yw'n cynnwys bustach;

ystyr “arolygydd milfeddygol” (“*veterinary inspector*”) yw arolygydd milfeddygol a benodir gan y Cynulliad Cenedlaethol;

ystyr “brwselosis” (“*brucellosis*”) yw'r clefyd a achosir gan *Brucella abortus*, neu a elwir fel arall yn erthyliad heintus, y pla erthylu neu'r clwy picio;

ystyr “bustach” (“*steer*”) yw tarw neu lo gwryw wedi'i ysbaddu ac sy'n 4 mis oed neu'n hŷn;

ystyr “bwrw llo wedi cyfnod llawn o fod yn gyflo” (“*full-term calving*”) yw bwrw llo ar ôl 271 o ddiwrnodau neu ragor ar ôl cael tarw neu insemniad, neu 265 o ddiwrnodau neu ragor ar ôl mewnblannu neu drosglwyddo embryo, p'un ai'n farw neu'n fyw y caiff y llo ei fwrw;

ystyr “y Cynulliad Cenedlaethol” (“*the National Assembly*”) yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

(1) 1981 p.22. Fe'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 2002, p.42. Trosglwyddwyd y swyddogaethau o dan Deddf 1981 i'r Cynulliad Cenedlaethol drwy O.S. 1999/672 ac O.S. 2004/3044.

ystyr “erthyly neu fwrw llo cyn pryd” (“*abortion or premature calving*”) yw erthyly neu fwrw llo sy'n digwydd llai na 271 o ddiwrnodau ar ôl cael tarw neu insemiad, neu 265 o ddiwrnodau ar ôl mewnblannu neu drosglwyddo embryo, p'un ai'n fyw neu'n farw y caiff y llo ei fwrw;

ystyr “labordy cymeradwy” (“*approved laboratory*”) yw labordy a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol i brofi llaeth a brynwyd yng Nghymru am frwselosis;

ystyr “lladd-dy” (“*slaughterhouse*”) yw unrhyw fangre a ddefnyddir at gigyddu neu ladd anifeiliaid at ddibenion masnachol, p'un a fwriedir i bobl fwyta cig yr anifeiliaid hynny ai peidio, ac mae'n cynnwys unrhyw le sydd ar gael mewn cysylltiad â hynny er mwyn caethiwo anifeiliaid tra arhosant am gael eu cigyddu yno neu er mwyn cadw, trin neu brosesu cynhyrchion cigyddu anifeiliaid yno;

ystyr “lladd-dy cymeradwy” (“*approved slaughterhouse*”) yw lladd-dy a gymeradwywyd gan swyddog i gigyddu adweithyddion;

ystyr “llawfeddyg milfeddygol” (“*veterinary surgeon*”) yw llawfeddyg milfeddygol (neu ymarferydd milfeddygol) a gofrestrwyd o dan Ddeddf Llawfeddygon Milfeddygol 1966(2);

mae “mangre” (“*premises*”) yn cynnwys tir ag adeiladau neu dir hebddynt;

ystyr “masnachwr anifeiliaid buchol” (“*dealer in bovine animals*”) yw unrhyw berson y mae ei fasnach neu ei fusnes yn cynnwys yn rheolaidd werthu anifeiliaid buchol a brynwyd gan y person hwnnw er mwyn eu gwerthu eto o fewn 28 o ddiwrnodau;

ystyr “Rheolwr Milfeddygol Rhanbarthol” (“*Divisional Veterinary Manager*”) yw'r arolygydd milfeddygol a awdurdodwyd ar y pryd gan y Cynulliad Cenedlaethol i gael gwybodaeth am anifeiliaid a'r clefyd arnynt neu anifeiliad yr amheuir bod y clefyd arnynt, neu garcasau anifeiliaid y bu'r clefyd arnynt neu anifeiliaid yr amheuir y bu'r clefyd arnynt, ar gyfer yr ardal lle mae'r anifeiliaid neu'r carcasau; ac

ystyr “swyddog” (“*officer*”) yw arolygydd milfeddygol neu unrhyw un o swyddogion eraill y Cynulliad Cenedlaethol.

(2) Rhaid i hysbysiadau, cymeradwyaethau neu drwyddedau a ddyroddir o dan y Gorchymyn hwn fod yn ysgrifenedig a gellir eu dyroddi yn ddarostyngedig i amodau a gellir eu diwygio, eu hatal dros dro, eu tynnu yn ôl neu eu dirymu yn ysgrifenedig unrhyw bryd.

Darpariaethau ar gyfer anifeiliaid a fewnforir

3. Ni fydd darpariaethau'r Rheoliadau hyn yn gymwys mewn perthynas â mangreoedd a gymeradwywyd o dan Orchymyn Mewnforio Anifeiliaid 1977(3) a dim ond mewn perthynas ag anifeiliaid buchol a fewnforir o'r amser a bennir yn y drwydded a ddyroddir ar gyfer yr anifeiliaid hynny o dan erthygl 11(5) o'r Gorchymyn hwnnw y byddant yn gymwys.

Cyfyngiadau ar frechu a thriniaeth therapiwtig

4.—(1) Ni chaiff unrhyw berson heblaw—

(a) arolygydd milfeddygol;

(b) llawfeddyg milfeddygol a awdurdodwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol; neu

(c) person y dyroddodd arolygydd milfeddygol drwydded iddo at y diben hwnnw,

frechu anifeiliaid buchol yn erbyn brwselosis.

(2) Ni chaiff unrhyw berson drin anifeiliaid buchol ar gyfer brwselosis.

(2) 1996 p.36

(3) O.S. 1977/944

Cyfyngiadau ar symud anifeiliaid buchol neu fustych

5. Pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod anifail buchol sy'n cael ei gadw mewn unrhyw fangre ac y mae, neu y gall fod, wedi'i heintio â brwselosis, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog unrhyw fangre neu ei meddiannydd, ac sy'n gwahardd symud anifeiliaid buchol neu fustych i'r fangre honno, neu ohoni, ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

Symud anifeiliaid buchol neu fustych i fangre benodedig

6.—(1) Pan fernir ei bod yn angenrheidiol er mwyn dileu brwselosis, caiff swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu i'r person a gofal amdanynt, ac a gedwir mewn unrhyw fangre, ac sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r anifeiliaid gael eu symud o'r fangre honno i fangre arall ac o fewn y terfyn amser a gaiff ei bennu yn yr hysbysiad.

(2) Pan fydd hysbysiad a gyflwynir yn unol â pharagraff (1) uchod mewn grym, rhaid i berchennog yr anifeiliaid hynny, neu'r person a gofal amdanynt, beidio â'u symud o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

(3) Os yw unrhyw berson y cyflwynwyd hysbysiad iddo o dan baragraff (1) uchod yn methu â chydymffurfio ag ef, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu gofynion yr hysbysiad, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill unrhyw dreuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r hysbysiad.

Samplo llaeth i'w brofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis

7.—(1) Rhaid i unrhyw berson sy'n prynu llaeth oddi wrth berchennog buches odro yng Nghymru neu'r person a gofal amdani i'w werthu eto fel llaeth neu gynhyrchion llaeth—

- (a) ddewis labordy cymeradwy i brofi'r llaeth am frwselosis;
- (b) hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol am y labordy a ddewiswyd;
- (c) unwaith bob mis ac ar draul y person hwnnw ei hun, gyflwyno sampl o laeth (sy'n cynnwys llaeth o bob buwch odro yn y fuches honno y mae ei llaeth ar gael i'w werthu) i'r labordy hwnnw i'w phrofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis;
- (ch) ychwanegu'r cadwolyn y mae'r person â gofal am y labordy yn gofyn amdano at y sampl; a
- (d) sicrhau bod label ar y sampl ac sy'n cynnwys—
 - (i) cod bariau neu ddyfais arall sy'n galluogi'r labordy i adnabod y fuches neu'r rhan o fuches y cymerwyd y sampl ohoni; a
 - (ii) dyddiad cymryd y sampl.

(2) Mae person yn esempt o'r ddyletswydd a osodir gan baragraff (1) uchod, os nad yw'r person hwnnw ond yn prynu llaeth amrwd wedi'i ragbacio i'w werthu eto—

- (a) yn y cynhwysydd y cafodd y person hwnnw ef ynddo a'r caewyr heb eu torri;
- (b) o gerbyd a ddefnyddir yn gyfreithlon fel siop; ac
- (c) yn uniongyrchol i'r defnyddiwr olaf.

(3) Ym mharagraff (2) uchod, ystyr “defnyddiwr olaf” yw unrhyw berson sy'n prynu llaeth heblaw at ddibenion—

- (a) ei werthu eto;
- (b) sefydliad arlwyyo; neu
- (c) busnes gweithgynhyrchu.

(4) Ni chaiff unrhyw berson mewn unrhyw ddull na modd drin, ac eithrio drwy ychwanegu cadwolyn yn unol â pharagraff (1)(ch) uchod, unrhyw sampl neu ei label, neu ymyrryd â hwy a bernir

bod person wedi trin neu ymyrryd â sampl os yw'r person hwnnw yn gwneud unrhyw beth mewn perthynas â hi sy'n debygol o effeithio ar ganlyniad y profi sy'n ofynnol o dan yr erthygl hon.

(5) Rhaid i'r person â gofal am labordy cymeradwy gydymffurfio â'r darpariaethau canlynol fel amod y gymeradwyaeth—

- (a) rhaid i'r person hwnnw gadw cofnod o'r buchesi yr anfonir llaeth i'w brofi oddi wrthynt o dan baragraff (1) uchod;
- (b) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol ar unwaith os na cheir sampl yn ystod unrhyw fis oddi wrth un o'r buchesi a restrir yn y cofnodion a gedwir o dan is-baragraff (a) uchod;
- (c) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn 24 awr pan fo sampl wedi'i phrofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis a'r canlyniad yn un cadarnhaol;
- (ch) rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn mis pan fo sampl wedi'i phrofi am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis a'r canlyniad yn un negyddol; a
- (d) rhaid i'r person hwnnw gadw cofnod o ganlyniadau'r holl brofion a wneir am dystiolaeth o fodolaeth brwselosis am gyfnod o flwyddyn o ddyddiad y prawf.

(6) Os yw unrhyw berson yn methu â chymryd unrhyw gam sy'n ofynnol o dan ddarpariaethau paragraff (1) uchod, caiff arolygydd milfeddygol, heb ragfarnu unrhyw achos sy'n codi o'r methiant hwnnw, gymryd y cam hwnnw, neu beri ei gymryd, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill unrhyw dreuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chymryd y cam gofynnol.

Profi anifeiliaid buchol neu fustych am frwselosis

8.—(1) Rhaid i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir mewn unrhyw fangre gydymffurfio â chais gan swyddog am gyfleusterau i archwilio, profi neu ddiagnosisio unrhyw anifail buchol am frwselosis, ac yn enwedig, rhaid iddo drefnu casglu'r anifail hwnnw, ei roi mewn lloc a'i gadw'n ddiogel.

(2) Os yw unrhyw berson yn methu â chydymffurfio â chais rhesymol gan swyddog yn unol â pharagraff (1) uchod, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, gymryd pob cam rhesymol, neu beri eu cymryd, i hwyluso archwilio, profi a diagnosisio anifeiliaid buchol am frwselosis, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r cais rhesymol hwnnw.

(3) Pan fo perchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir mewn unrhyw fangre yn trefnu neu'n caniatáu i unrhyw brawf diagnostig am frwselosis gael ei wneud ar yr anifeiliaid hynny, heblaw ar ran y Cynulliad Cenedlaethol, rhaid i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol—

- (a) am unrhyw ganlyniad prawf cadarnhaol o fewn 24 awr; a
- (b) unrhyw ganlyniad prawf negyddol o fewn mis.

(4) Rhaid i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir mewn unrhyw fangre beidio â gwneud dim, na pheri gwneud dim, sy'n debygol o effeithio ar ganlyniad prawf diagnostig am frwselosis a wneir ar ran y Cynulliad Cenedlaethol.

Marcio anifeiliaid buchol

9.—(1) Rhaid i berchennog anifeiliaid buchol neu fustych neu'r person a gofal amdanynt ac a gedwir yn y fangre, os yw arolygydd milfeddygol yn ei gwneud yn ofynnol, nodi'r anifeiliaid hynny mewn dull a benna'r arolygydd milfeddygol.

(2) Caiff arolygydd milfeddygol beintio, stampio, clipio neu farcio mewn dull arall anifeiliaid buchol neu fustych a gedwir mewn unrhyw fangre.

(3) Ni chaiff unrhyw berson newid, tynnu, dileu, difwyno neu geisio newid, tynnu, dileu, neu ddifwyno'r marc hwnnw.

Hysbysu am erthylu neu fwrw llo cyn pryd

10.—(1) Pan fo perchennog anifeiliaid buchol a gedwir mewn unrhyw fangre, neu'r person a gofal amdanynt, yn credu'n rhesymol bod erthylu neu fwrw llo cyn pryd wedi digwydd, rhaid i'r person hwnnw o fewn 24 awr—

- (a) hysbysu swyddog am y ffaith honno; a
- (b) i'r graddau y mae'n ymarferol, drefnu i'r anifail dan sylw, ynghyd â'i ffetws neu'i lo a'i frych, gael ei ynysu oddi wrth bob anifail buchol arall ym mherchnogaeth neu ofal y person hwnnw .

(2) Rhaid i anifail y mae darpariaethau paragraff (1) uchod yn gymwys iddo barhau i gael ei ynysu a rhaid i berchennog yr anifail neu'r person a gofal amdano gadw ei ffetws neu'i lo a'i frych hyd nes bo'r swyddog yn cyflwyno hysbysiad sy'n gwneud gwaredu neu ddistrywio'r ffetws neu'r llo a'i frych yn ofynnol.

(3) Os yw unrhyw berson y cyflwynir hysbysiad iddo o dan baragraff (2) uchod yn methu â chydymffurfio ag ef, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu gofynion yr hysbysiad, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau y mae wedi mynd iddynt yn rhesymol oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r hysbysiad.

Camau yn erbyn lledaenu haint

11.—(1) Pan fo swyddog wedi ardstio bod unrhyw anifail buchol a gedwir mewn unrhyw fangre wedi adweithio i brawf diagnostig am frwselosis, rhaid i feddiannydd y fangre, wedi iddo gael ei hysbysu am yr ardstiad, gymryd pob cam rhesymol i atal heintio'r anifeiliaid buchol a gedwir mewn mangre gyffiniol drwy gysylltiad ag anifeiliad buchol a gedwir ym mangre'r meddiannydd.

(2) Pan fo swyddog wedi ardstio bod unrhyw anifail buchol a gedwir mewn unrhyw fangre wedi adweithio i brawf diagnostig am frwselosis neu pan fo'r swyddog yn credu'n rhesymol ei fod wedi'i heintio â'r clefyd hwnnw, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog yr anifail buchol hwnnw neu i'r person a gofal amdano neu i feddiannydd y fangre ac sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw sicrhau nad yw llaeth o'r anifeiliaid hynny yn cael ei fwydo i anifeiliaid eraill yn yr un fangre neu mewn unrhyw fangre arall oni bai iddo gael ei bastyreiddio, ei sterileiddio, neu ei drin ag uwch-wres.

(3) Pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod unrhyw anifail buchol a gedwir neu a gedwid gynt mewn unrhyw fangre wedi'i heintio â brwselosis, neu a fu yn agored i'r perygl o gael ei heintio gan y clefyd hwnnw, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog yr anifail neu i'r person a gofal amdano gan ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw—

- (a) drefnu i unrhyw anifail neu anifeiliaid a bennir yn yr hysbysiad gael ei ynysu neu eu hynysu mewn unrhyw ran neu rannau o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad;
- (b) sicrhau nad yw unrhyw anifail yn y fangre, neu unrhyw anifeiliaid a bennir, yn defnyddio unrhyw ran neu rannau o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad;
- (c) glanhau a diheintio ar draul y person hwnnw ei hun unrhyw ran neu rannau o'r fangre a bennir yn yr hysbysiad, neu unrhyw gerbyd, periannau neu gyfarpar cyn iddo ymadael â'r fangre;

(ch) trin a storio tail (tom) neu slyri o'r fath o unrhyw le a ddefnyddiwyd gan yr anifail a chyfyngu gwasgaru tail (tom) neu chwistrellu slyri yn unol â gofynion yr hysbysiad; a

(d) llosgi, diheintio, claddu neu ddistrywio unrhyw wellt, sarn (llaesodr) neu unrhyw ddeunydd arall sydd wedi dod i gysylltiad â'r anifail hwnnw, neu y gallasai ddod i gysylltiad ag ef, ynghyd â'i ffetws neu'i lo a'i frych yn unol â'r telerau a bennir yn yr hysbysiad.

(4) Caiff hysbysiad a gyflwynir yn unol â pharagraff (3) uchod ei gwneud yn ofynnol i unrhyw fuwch neu anner (heffer, treisiad) yn y fangre sydd ar fin bwrw llo gael ei hynysu i'r graddau y mae'n ymarferol oddi wrth bob anifail buchol arall yn y fangre yn ystod cyfnod bwrw'r llo.

(5) Pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod unrhyw anifail buchol sydd mewn lladd-dy neu mewn unrhyw fangre arall a ddefnyddir ar gyfer sioe neu arddangosfa, marchnad, arwerthiant neu ffair, neu a fu mewn mangre o'r fath, wedi'i heintio â brwselosis, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog neu feddiannydd y lladd-dy hwnnw, neu'r fangre honno, ac sy'n rhagnodi'r dull o gael gwared o unrhyw dail (tom), slyri neu wastraff anifeiliaid arall, gwellt, llaesodr (sarn) neu unrhyw ddeunydd arall sydd wedi dod i gysylltiad â'r anifail hwnnw.

(6) Os yw unrhyw berson y cyflwynir hysbysiad iddo o dan yr erthygl hon yn methu â chydymffurfio ag ef, caiff y swyddog, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu gofynion yr hysbysiad, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau y mae wedi mynd iddynt wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r hysbysiad.

Hysbysu am fwrw llo wedi cyfnod llawn o fod yn gyflo mewn buchesi y mae brwselosis yn effeithio arnynt

12.—(1) Pan fo anifail a gedwir mewn unrhyw fangre, neu a gedwid yno gynt, wedi adweithio i brawf diagnostig am frwselosis neu pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod brwselosis yn bodoli mewn unrhyw fangre, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad i berchennog unrhyw anifail buchol neu i'r person a gofal amdano ac sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn y cyfnod a bennir yn yr hysbysiad, am unrhyw lo sy'n cael ei fwrw ymhlith yr anifeiliaid hyn.

(2) Pan fo hysbysiad wedi'i gyflwyno i unrhyw berson o dan baragraff (1) uchod a phan fo unrhyw lo yn cael ei fwrw wedi cyfnod llawn o fod yn gyflo ymhlith anifeiliaid buchol y mae'r hysbysiad hwnnw yn ymwneud â hwy, rhaid i'r person hwnnw gadw'r brych, a'r llo, os yw'n marw wrth gael ei fwrw, neu wedi iddo gael ei fwrw, hyd amser pan gaiff swyddog ei gwneud yn ofynnol, drwy hysbysiad ysgrifenedig pellach, waredu'r brych a'r llo marw (os oes un).

(3) Os yw unrhyw berson y cyflwynir hysbysiad iddo o dan baragraff (2) uchod yn methu â chydymffurfio ag ef, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu gofynion yr hysbysiad, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau yr aeth iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sy'n methu â chydymffurfio â'r hysbysiad.

Gwastraff anifeiliaid

13. Pan fo hysbysiad wedi'i gyflwyno i berchennog neu feddiannydd unrhyw fangre o dan ddarpariaethau erthygl 5 uchod, ni chaiff unrhyw berson symud unrhyw dail (tom), slyri neu wastraff anifeiliaid arall o'r fangre ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

Cyfyngiadau ar ddefnyddio semen

14. Pan fo swyddog yn credu'n rhesymol bod anifail buchol a gedwir mewn unrhyw fangre wedi'i heintio â brwselosis neu y gall fod wedi'i heintio â brwselosis, caiff y swyddog gyflwyno hysbysiad,

i berchennog unrhyw anifeiliaid buchol a gedwir yn y fangre neu i'r person a gofal amdanynt sy'n gwahardd defnyddio semen ymhlith yr anifeiliaid hynny, neu yn cyfyngu ar ei ddefnydd.

Sioeau, arddangosfeydd a marchnadoedd

15.—(1) Ni chaiff unrhyw berson ddefnyddio unrhyw fangre mewn cysylltiad â chynnal unrhyw sioe, arddangosfa, marchnad, arwerthiant neu ffair y mae anifeiliaid buchol yn bresennol ynddynt, ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

(2) Pan fo swyddog yn credu bod unrhyw anifail buchol mewn unrhyw fangre lle cynhelir sioe, arddangosfa, marchnad neu ffair, wedi'i heintio â brwselosis, neu a fu'n agored i'r perygl o gael ei heintio â brwselosis, caiff y swyddog ei gwneud yn ofynnol bod yr anifail yn cael ei symud o'r fangre honno a chaiff perchennog yr anifeiliaid hynny neu'r person a gofal amdanynt ddewis eu cymryd—

- (a) i ladd-dy i'w cigyddu yn ddi-oed;
- (b) yn ôl i'r fangre o le daethpwyd â'r anifail i'r sioe, arddangosfa, marchnad, arwerthiant neu ffair; neu
- (c) i unrhyw fangre arall y mae'r swyddog yn ei chyfarwyddo.

(3) Dim ond ar yr amod ei fod yn cael ei ynysu yn ddi-oed am gyfnod i'w derfynu drwy hysbysiad a gyflwynir gan swyddog i berchennog yr anifail neu i'r person a gofal amdanol y caiff unrhyw berson symud anifail buchol yn unol â darpariaethau is-baragraffau (b) a (c) o baragraff (2) uchod.

Rheoli mangreoedd a ddefnddir gan fasnachwyr ac eraill i gadw anifeiliaid buchol

16. Ni chaiff unrhyw berson ddefnyddio mangre i gadw anifeiliaid buchol ar gyfer neu mewn cysylltiad â busnes y person hwnnw fel masnachwr anifeiliaid buchol oni bai i'r person hwnnw hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol yn ysgrifenedig.

Rheoli haint sy'n dod o anifeiliaid eraill

17. Pan fo arolygydd milfeddygol yn credu'n rhesymol bod anifail buchol a gedwir mewn unrhyw fangre wedi'i heintio â brwselosis, neu y gall fod wedi'i heintio â brwselosis, caiff yr arolygydd milfeddygol gyflwyno hysbysiad i berchennog y fangre neu ei meddiannydd, gan ei gwneud yn ofynnol i'r person ei gadw o dan reolaeth yn y dull a bennir yn yr hysbysiad, neu ei gyfyngu i ran o'r fangre fel a bennir ynddo.

Cymhwyso adran 32 o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981 i frwselosis

18. Mae adran 32 o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981 yn gymwys i frwselosis.

Hysbysu am gigydda arfaethedig

19.—(1) Pan fo'r Cynulliad Cenedlaethol yn arfaethu peri i anifeiliaid buchol gael eu cigyddu o dan bwerau a gynhwysir yn adran 32 o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981 wrth ei chymhwyso i frwselosis, caiff arolygydd milfeddygol gyflwyno hysbysiad o gigydda arfaethedig i berchennog yr anifail, neu i'r person a gofal amdano, gan hysbysu'r person o'r cigyddu arfaethedig ac yn ei gwneud yn ofynnol i'r anifail gael ei gadw hyd nes y cigyddir ef a'i ynysu i'r graddau y mae'n ymarferol oddi wrth unrhyw anifeiliaid eraill a bennir.

(2) Rhaid i'r person y cyflwynwyd yr hysbysiad hwnnw iddo sicrhau na symudir yr anifail, na pheri ei symud, neu ganiatáu ei symud, ac eithrio o dan awdurdod trwydded a ddyroddir gan swyddog.

Cymorth cadw anifeiliaid yn ddiogel

20.—(1) Pan fo'r Cynulliad Cenedlaethol yn arfaethu peri i anifail buchol gael ei gigydda o dan adran 32 o Ddeddf Iechyd Anifeiliaid 1981, rhaid i berchennog yr anifail, neu'r person a gofal amdano, gydymffurfio â phob gofyniad rhesymol swyddog am gymorth i gasglu'r anifail, ei roi mewn lloc a'i gadw'n ddiogel er mwyn ei adnabod a'i archwilio mewn cysylltiad â chael gwybod ei werth.

(2) Os yw perchennog anifail buchol, neu berson sydd â gofal anifail buchol, yn methu â chydymffurfio â chais rhesymol am gymorth a wnaed o dan baragraff (1) uchod, caiff y Cynulliad Cenedlaethol, heb ragfarnu unrhyw achos am dramgwydd sy'n codi o'r methiant hwnnw, weithredu'r gofynion hynny, neu beri eu gweithredu, a chaiff y Cynulliad Cenedlaethol adennill y treuliau yr aeth iddynt yn rhesymol wrth wneud hynny oddi wrth y person sydd wedi methu â chydymffurfio â'r cais.

Dangos trwyddedau

21. Pan fo trwydded yn ofynnol ar gyfer symud anifail buchol neu fustach o dan ddarpariaethau'r Gorchymyn hwn, rhaid i berchennog yr anifail hwnnw, neu'r person a gofal amdano, os myn swyddog, arolygydd awdurdod lleol neu gwnstabl heddlu, o dan y Gorchymyn hwn, roi ei enw a'i gyfeiriad a rhaid iddo ddangos y drwydded a chaniatáu i gopi neu grynodedb ohoni gael ei wneud.

Pwerau arolygwyr milfeddygol ac arolygwyr

22.—(1) At ddibenion y Rheoliadau hyn, bydd gan arolygydd milfeddygol neu arolygydd, ar ôl dangos, os gofynnir iddo ef neu hi wneud hynny, ryw ddogfen a ddilyswyd yn briodol ac sy'n dangos awdurdod yr arolygydd milfeddygol neu'r arolygydd, hawl ar bob adeg resymol i fynd i fewn i unrhyw fangre, ac eithrio unrhyw ran o fangre a feddiennir fel annedd breifat.

(2) Caiff arolygydd milfeddygol:

- (a) arolygu ac archwilio unrhyw anifail buchol neu unrhyw garcas ar y fangre;
- (b) cynnal unrhyw brofion, mewn perthynas ag unrhyw anifail buchol neu garcas ar y fangre, sy'n ofynnol at ddibenion diagnosis;
- (c) archwilio unrhyw gofnodion ar ba ffurf bynnag y bônt ar y fangre a chymryd copïau o'r cofnodion hynny; neu
- (ch) mynd ag unrhyw berson arall gydag ef neu hi y gellir ei ystyried yn angenrheidiol at unrhyw ddiben mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

(3) Caiff arolygydd—

- (a) arolygu unrhyw anifail buchol neu unrhyw garcas ar y fangre;
- (b) archwilio unrhyw gofnodion ar ba ffurf bynnag y bônt ar y fangre a chymryd copïau o'r cofnodion hynny; neu
- (c) mynd ag unrhyw berson arall gydag ef neu hi y gellir ei ystyried yn angenrheidiol at unrhyw ddiben mewn perthynas â gorfodi'r Rheoliadau hyn.

Tramgwyddau

23. Bydd unrhyw berson sy'n mynd yn groes i unrhyw ddarpariaeth o'r Gorchymyn hwn neu'n methu â chydymffurfio â hi heb awdurdod neu esgus cyfreithlon yn euog o dramgwydd yn erbyn Deddf Iechyd Anifeiliaid 1981.

Gorfodi

24. Yr awdurdod lleol sy'n gorfodi'r Gorchymyn hwn yn ei ardal ddaearyddol.

Dirymu

25. I'r graddau y mae'n gymwys i Gymru, mae Gorchymyn Brwselosis 1997(4) drwy hyn yn cael ei ddirymu.

Llofnodwyd ar ran Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 66(1) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998(5)

21 Mawrth 2006

D. Elis-Thomas
Llywydd y Cynulliad Cenedlaethol

(4) O.S. 1997/758.
(5) 1998 p.38.

EXPLANATORY NOTE

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Gorchymyn)

Mae'r Gorchymyn hwn yn dirymu Gorchymyn Brwselosis 1997 (O.S. 1997/758) ac yn ailddeddfu ei sylwedd o ran Cymru.

Mae'n gweithredu'r darpariaethau sy'n ymwneud â llaeth yng Nghyfarwyddeb y Cyngor 64/432/EEC (ar broblemau iechyd anifeiliaid sy'n effeithio ar fasnach gwartheg a moch o fewn y Gymuned) (OJ Rhif L121, 29.7.64, t.1977) fel y'i diwygiwyd a Chyfarwyddeb y Cyngor 77/391/EEC (cyflwyno mesurau Cymunedol i ddileu brwselosis, twbercwlosis a lewcosis mewn gwartheg) (OJ Rhif L145, 13.6.77, t.44), fel y'i diwygiwyd. Mae'r Cyfarwyddebau hyn yn gwneud gweithredu rhaglen fonitro a phrofi yn ofynnol. Diben y rhaglen hon yw cadw'r statws sydd gan Brydain Fawr fel lle sy'n rhydd-rhag-brwselosis o dan Gyfarwyddeb y Cyngor 64/432/EEC.

Mae'r prif newidiadau sy'n cael eu gwneud gan y Gorchymyn hwn yn ymwneud â'r trefniadau profi llaeth am dystiolaeth o frwselosis a dileu'r Rhestr o Labordai Cymeradwy a gynhwyswyd yn Atodlen 1 i Orchymyn 1997. Mae Erthygl 7(1) yn nodi dyletswyddau'r sawl sy'n prynu llaeth i'w werthu eto i sicrhau bod y llaeth yn cael ei anfon i'w brofi mewn labordy cymeradwy.

Rhaid i'r person y mae labordy cymeradwy dan ei ofal hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o fewn 24 awr os yw canlyniad unrhyw brawf am frwselosis yn gadarnhaol ac o fewn mis os yw'r canlyniad yn negyddol. Rhaid i'r person hwnnw gadw cofnodion o bob prawf a wneir am gyfnod o flwyddyn (erthygl 7((5)).

Yr awdurdod lleol sy'n gorfodi'r Gorchymyn (erthygl 24).

Mae methu â chydymffurfio ag unrhyw ddarpariaeth yn y Gorchymyn hwn yn dramgwydd yn erbyn Deddf Iechyd Anifeiliaid 1981 (erthygl 23).

Mae Arfarniad Rheoliadol mewn perthynas â'r Gorchymyn hwn wedi'i baratoi, ac wedi ei roi yn llyfrgell y Cynulliad Cenedlaethol. Gellir cael copïau oddi wrth Swyddfa i'r Prif Swyddog Milfeddygol, Adran Clefydau Endemig, Llywodraeth Cynulliad Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.